SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. XCVIII. No. 41. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, MARCH 2, 1991 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 2-го БЕРЕЗНЯ 1991 Ч. 41. РІК XCVIII.

Пам'ятаймо про Україну!

В УКРАЇНІ БУДЕ ДРУГИЙ ЗАПИТ ПІД ЧАС РЕФЕРЕНДУМУ

Київ (УНІАР, М. Коломиєць). — Тут у вівторок, 26-го лютого відновилися пленарні засідання сесії ВР України. На ранковому засіданні депутати обговорювали проєкт закону про соціальне забезпечення інвалідів. Одночасно, уряд республіки продовжує переговори з представниками страйкових комітетів шахтарських колективів Донбасу. 27-го лютого після передачі „Актуальна камера" перед телеглядачами української програми мав виступити голова РМ Української ССР Вітольд Фокін. Очікувався звіт уряду про наслідки переговорів з шахтарями. 27-го лютого, на ранньому засіданні Верховної Ради України депутати обговорили проєкт потанови щодо проведення всесоюзного референдуму 17-го березня на території України. Запропонований Президією проєкт викликав бурхливі дебати. Сесія 307 голосами на 395 голосуючих вирішила провести одночасно із всесоюзним республіканський плебісцит, заперечивши таким чином заборону ВР Союзу на проведення паралельного опитування. Леонід Кравчук звернувся до Рад усіх рівнів республіки не вносити до бюлетенів додаткових запитань.

Текст загальнореспубліканського бюлетеню звучатиме так: „Чи згідні Ви з тим, щоби Україна увійшла до Союзу суверенних держав на засадах декляраціі про державний суверенітет України? Так чи ні".

Центральна республіканська комісія з питань референдуму СССР на території України повідомила, що проведення референдуму у республіці потребує витрат на суму 22 мільйони і 439 тисяч карбованців. На думку незалежних спостерігачів, ця цифра не відповідає дійсності, оскільки враховані далеко не всі можливі витрати.

У Львові Вячеслав Чорновіл, голова Львівської Обласної Ради, повідомив, що у Львівській, Івано-Франківській і Тернопільській областях, які становлять Галицьку Асамблею, буде ще й третє питання: „Чи Ви бажаєте щоб Україна стала незалежною державою, яка буде вільно рішати про свою внутрішню і закордонну політику, і яка ґарантуватиме рівні права всім своїм громадянам без уваги на їхнє релігійне віроісповідання чи національну приналежність?"

Попереднього дня Сесія Верховної Ради України ухвалила постанову про введення в дію закону про підприємництво. Закон набуде чинності від 1-го березня цього року, а положення ряду союзних законів, що стосуються підприємництва, діятимуть в Україні лише в тій частині, де вони не суперечать республіканському законодавству.

У ході обговорення кандидатури генерал-лейтенента внутрішніх військ Дурдинця на посаду голови нової 24-ої постійної комісії Верховної Ради з питань внутрішньої та зовнішньої безпеки депутат Ігор Деркач висловив думку, що власна півмільйонна професійна армія могла б захищати Україну ефективніше, а відповідне оподаткування населення можливо було б зменшити.

Сесія обговорила також кандидатуру першого секретаря Ялтинського міськкому КПУ депутата Миколи Списа, якого Леонід Кравчук запропонував обрати головою постійної комісії з питань гласности та засобів масової інформації. Нинішній голова комісії Сергій Правденко затверджений головним редактором газети Верховної Ради „Голос України". Кандидатуру російськомовного депутата, який до того не мав достатнього журналістського досвіду, сесія відхилила.

Сесія ухвалила повернути місту Білокам'янськ колишню назву Інкерман і відхилила постанову про введення до складу центральної виборчої комісії щодо виборів народних депутатів України представника від Асоціяції "Зелений Світ" Володимира Тимоніна.

У Клівленді відбудеться Шевченківське свято

Парма, Огайо. (А.В.). — За почином Українських Злучених Організацій у Клівленді створено комітет для відзначення Шевченківських роковин. Інж. Євген Палка очолив цей Комітет.

Шевченківське свято відбудеться в неділю, 10-го березня, в год. 4-ій по полудні, в залі української православної церкви св. Тройці, 9672 State Road, North Royalton, Ohio.

Згідно з традицією, яка прийнялась у Клівленді в останніх роках, свято відбудеться виключно силами молоді.

У програмі візьмуть участь: школа українознавства Т-ва „Рідна Школа", школа українознавства при українському православному соборі св.Володимира, школа української католицької церкви св. Йосафата, Пласт, СУМ і молодь ансамблю українських народних танків „Каштан".

Вступ на свято вільний для шкільної молоді, для дорослих 5 дол.

Музей шкільництва Львівщини шукає матеріялів

Джерзі Сиmi, Н.Дж. (О. К.). — Тут наспів лист від упорядчиці Музею Народної Освіти Львівщини Олександри Бондар з проханням до українців діяспори допомогти матеріялами про українські школи Львівщини для доповнення цього, що досі находиться в музеї.

С. Бондар пише: „Маємо багато проблем: працювати на громадських засадах, мало бажаючих, відсутні кошти, немає потрібних експонатів... У травні з ЗСА до нас приїдуть випускники 1-ої української академічної гімназії на свій зліт. Плянуємо запросити їх до нашого музею, присвятити їм куточок у музеї. Але матеріялів бракує. Скрізь ходжу, вишукую, випрошую".

Далі авторка листа просить передавати все що можна використати в музеї: букварі зі шкіл, підручники, світлини, листи, свідоцтва — все, що пов'язане з шкільництвом, щоб збагатити музей.

Музей знаходиться у гарному приміщенні у Львові при вул. Коперника і його оформив мистець Валерій Гнатенко. Зорганізований в 1984 році Петром Бондарем.

О. Бондар у своєму листі просить дуже усіх, що можуть допомогти у експонатах до цього музею, передавати їх на її адресу: 290057 м. Львів, вул. Кременецька буд. 10, кв. 2, Бондар Олександра.

ВИСТАВКА КАРТИН ТРЬОХ КОЗАКІВ

Чикаґо. — Тут у п'ятницю, 8-го березня, о год. 7-ій вечора в приміщенні Культурного Центру при парафії свв. Володимира і Ольги відбудеться відкриття виставки Едварда, Юрія і Яреми Козаків. Виставка триватиме три дні від 8-го до 10-го березня. Буде можливість побачити нові твори всіх трьох мистців.

ДЖ. БУШ ОБІЦЮЄ ДОПОМОГУ СХІДНІЙ ЕВРОПІ

Вашінґтон. — У середу, 27-го лютого, президент Джордж Буш виступив перед учасниками спільного засідання представників урядів східньоевропейських держав і американських ділових, а також академічних кіл. Дводенна зустріч була присвячена наданню допомоги країнам Східньої Европи у підготові спеціялістів в ділянці освіти і бизнесу. Совєтський Союз не був запоршений до участи в засідання.

У своїй промові Дж. Буш відзначив, що він задоволений результатами економічних перетворень, розпочатих в країнах Східньої Европи. „Економічні реформи ідуть повним ходом, не зважаючи на ряд значних труднощів та на деякі зовнішні обставини, які стоять на перешкоді розвитку економіки східньоевропейських країн", — сказав Президент. Він відзначив також, що на успішний розвиток перебудови неґативно вплинули енерґетичні проблеми, зв'язані з іракською інтервенцією і зростанням цін на нафту.

Дж. Буш підкреслив, що Адміністрація З'єднаних Стейтів має твердий намір успішно закінчити війну проти Іраку і надати значну допомогу країнам близькосхіднього реґіону, які постраждали від іракської аґресії.

Президент наголосив, що Вашінґтон готовий надавати підтримку країнам Східньої Европи. Разом з тим З'єднані Стейти, за словами Буша, не зможуть запропонувати цим країнам головного — того, від чого залежить доля демократичних процесів в економіці — приватного підприємництва, вкладення приватного капіталу, в тому числі американського, і ринкової економіки.

Зупинившись на американсько-совєтських відносинах, Дж. Буш заявив, що майбутній світовий проґрес буде в значній мірі залежати від того, як складуться дальші двосторонні зв'язки зі Совєтським Союзом. Адміністрація ЗСА зробить все можливе, щоб ці відносини будувалися на добрій основі.

Американці схвалюють політику Дж. Буша

Ню Йорк. — Від того часу, як у 1938 році Інститут Ґеллапа почав проводити постійні опитування громадської думки, найвищу оцінку заслужив у червні 1945 року президент Гері Трумен. 87 відсотків американців схвалили його політику.

Опитування, що його провели минулої неділі, зразу ж після початку наземної війни, газета „Ню Йорк Таймс" і редакція новин телевізійної компанії Сі-Бі-Ес, виявило, що президент Джордж Буш досягнув того ж рекордного рівня, що і Трумен 46 років тому. 87 відсотків американців підтримують політику Буша. Це на 9 відсотків більше, ніж в опитуванні, проведеному тими ж редакціями 12-го і 13-го лютого.

Повідомляючи про підсумки останнього опитування, „Ню Йорк Таймс" звертає увагу на різку зміну громадської думки з приводу наземної війни. 12-го і 13-го лютого 79 відсотків висловили думку про необхідність продовжувати бомбардування, не вводячи в бій сухопутні сили, і лише 11 відсотків вважали, що наземну війну треба почати. Минулої неділі, коли наземна війна почалася, 75 відсотків схвалили це і лише 19 відсотків були за те, щоб обмежитися бомбардуванням.

Під час останнього опитування 77 відсотків заявили, що Президент використав усі можливі дипломатичні зусилля для того, щоб уникнути наземної війни, а 82 відсотки заявили, що позиції ЗСА й Іраку так відрізняються, що вреґулювати конфлікт шляхом переговорів уже неможливо.

58 відсотків вважають, що З'єднані Стейти Америки повинні „продовжувати війну з Іраком, поки Саддам Гуссейн не позбудеться влади". У попередньому опитуванні так вважали лише 46 відсотків американців.

У редакційному коментарі до останнього опитування громадської думки „Ню Йорк Таймс" нагадує, що звичайно президенти ЗСА діставали найвищі оцінки американських громадян під час „воєнних потрясень". Так, наприклад, Делано Рузвелт заслужив найвищу у своїй кар'єрі оцінку (84 відсотки) в січні 1942 року — місяць після Перл Гарбору, Джан Кеннеді (83 відс.) у травні 1961 року — після невдалої антикастрівської операції в затоці Свиней на Кубі.

Свідки спростовують звинувачення проти Я. Демидася

Київ (УНІАР). — Тут у вівторок, 26-го лютого, минув 11-ий день судового розгляду карної справи активіста УРП та керівника Комітету захисту УГКЦ Тернопільської области Ярослава Демидася.

Зранку допитали трьох вояків загону міліції особливого призначення (ЗМОП), яких викликано як потерпілих. Кожен з них засвідчив, що на показаній відеострічці Я. Демидася немає. Відтак суд перейшов до свідчень ряду народних депутатів України, які брали участь у масових акціях протесту поблизу будинку Верховної Ради України у жовтні минулого року. Суд вислухав свідчення Левка Лук'яненка, Олександра Ємця, Лариси Скорик, Михайла Гориня, Левка Горохівського. Голова постійної комісії з питань прав людини О. Ємець розповів про небезпечні дії міліції біля будинку Верховної Ради 2 -го жовтня 1990 року, перевищення ними запобіжних заходів. Все те підтвердив Л. Лук'яненко, який також оприлюднив свідчення одного з учасників подій про те, як змопівці по-звірячому розправлялися з демонстрантами.

Суд кожного разу відхиляє запитання, відповіді на які могли б з'ясувати суть справи. Так було й цього разу: запитання до Л. Лук'яненка „чи могли органи правоохоронних органів інспірувати побиття?" суд відхилив.

Ряд народних депутатів марно очікували своєї черги, щоб дати свідчення, оскільки пообіднє засідання не відбулося. Суддя і народні засідачі знали зранку, що пообіднє засідання не відбудеться, але викликаних депутатів про це ніхто не попередив.

Громадський захисник Л. Горохівський висловив протест з приводу чисельної охорони, яка заважає відкритості суду.

Згідно з повідомленням інформаційно-пресової служби УРП, один із захисників народного депутата Степана Хмари, Михайло Крулько відмовився від дальшого вивчення матеріялів карної справи, порушеної проти члена парляменту республіки. М. Крулько пояснив свій крок так: „Організована комуністична кримінальщина позбавила мене елементарних громадянських прав — у тому числі прав захисника".

М. Ґорбачов обвинувачує радикалів

Москва. — Пресове аґентство Ройтерса інформує, що совєтський диктатор, генеральний секретар ЦК КПСС і президент Міхаїл Ґорбачов, виступаючи в Мінську, Білорусія, атакував „радикалів" і нарікав, що через них країну може охопити громадянська війна, якщо своєчасно не припинити „безумства радикалів".

Крім власних „радикалів", М. Ґорбачов, бажаючи знову вийти на міжнародну арену, пропонував негайно припинити американські воєнні дії в районі Перської затоки, але не мав відваги страшити амереиканців і тільки додав, що відносини між Совєтським Союзом і З'єднаними Стейтами Америки все ще залишаються дружніми. Західні аналітики і дипломати кажуть, що ці відносини можуть дуже скоро припинитись, якщо Москва, ідучи за порадою комуно-московських мілітаристів з міністерства оборони СССР і КҐБ, розпічне нову доставу совєтської модерної зброї на Близький Схід, як це вони вже сьогодні заповідають, щоб, як то кажуть, на чужому вогні спекти і свою печеню, тобто заробити грубі більйони долярів від близькосхідніх диктаторів типу Саддама Гуссейна.

Виступаючи перед інтелектуалістами в Мінську, М. Ґорбачов у песимістичному тоні заявив, що СССР переживає велику політичну, економічну і фінансову кризу і до цього вогню, мовляв, доливають оливи „доморослі радикали". Він, очевидно, мав на думці Боріса Єльцина, президента Російської федерації, який кілька днів тому вимагав резиґнації М. Ґорбачова з посту президента, бо його програма перебудови і демократизації перестала діяти, а владу в Кремлі перехопили військові і КҐБ. Правда, у своїй промові, яку передавали через телевізію, М. Ґорбачов не згадував прізвища Б. Єльцина, але натяки вказували на те, що саме його він мав на увазі, натякаю-чи на велику 100-тисячну демонстрацію в Москві скеровану проти теперішньої диктаторської політики кремлівських керівників. Совєтський керівник заявив, що протест демонстрантів був ділом „радикалів", які „пруться до влади і в цьому змаганні почали стосувати старі большевицькі методи". М. Ґорбачов боїться психологічного тиску, тобто вимог резиґнації президента, якого, до речі, ніхто не вибирав вільними голосами, розпущення Верховної Ради тощо.

„Ми категорично відкидаємо методи перехоплювання влади при допомозі сили, бо такі методи ведуть до громадянської війни", — заявив у піднесеному тоді совєтський диктатор, хоч сам він і його підручні прийшли до влади не шляхом демократичних виборів, а шляхом насильства, яке весь час існування СССР застосовує Комуністична злочинна партія, — заявили у відповідь на виступ М. Ґорбачова ліберальні сили в СССР.

На допомогу М. Ґорбачов притягав навіть письменника Александра Солженіцина, якого свого часу комуністичний режим силою викинув з батьківщини за кордон, де він й досі перебуває. Пресове аґентство ТАСС підкреслює, що президент М. Ґорбачов два рази згадував про потребу співпраці СССР з ЗСА, але заявляв, що він був би затурбований, „якщо б Вашінґтон поширив і продовжив війну". На щастя М. Ґорбачова, — кажуть політичні спостерігачі, — американська і коаліційні армії розбили в прах „доблесну" іракську півмільйонову армію і війна закінчилася. Але Ґорбачову мабуть йшлося про збереженя режиму С. Гуссейна, емісарів якого совєтський диктатор ще недавно приймав у своїх кремлівських хоромах.

У СВІТІ

СОВЄТСЬКИЙ СОЮЗ має намір встановити повні дипломатичні зв'язки з Албанією. В середу, 27-го лютого, до Тірани прибула група совєтських дипломатів, які розпочали розмови з офіційними особами албанського уряду. Дипломатичні зв'язки між Москвою і Тіраною перервались в 1961 році, коли тодішній комуністичний лідер країни Енвер Годжа заявив, що кремлівські керівники зійшли з твердих сталінських позицій, які не є сприємливі для Албанії. Вступні розмови між Москвою і Тіраною розпочались в минулому році коли теперішнє керівництво Албанії заповіло ряд перемін в користь демократії. Совєтські дипломати прибули до Тірани якраз тоді, як там відбувалися масові демонстрації і заколоти. УРядові будинки охоронять танкові частини. Між поодинокими військовими відділами виникло непорозуміння і почалась стрілянина, у висліді якої загинуло п'ять осіб, між ними один старшина. Ліберальні сили побоюються, що заколоти можуть пошкодити заповідженим на 31-го березня парляментарним виборам.

МІХАЇЛ ҐОРБАЧОВ, ВИСТУПАЮЧИ в Мінську, Білорусія, на тракторному заводі, назвав ситуаіцю в Совєтському Союзі дуже трудною. Він турбується нестабільністю у спільноті, політичною і соціяльною напругою, порушенням господарської структури. Все це, на думку совєтського президента-диктатора, веде до більшої загрози всієї союзної економіки, яка є головним мірилом політичної стабільности. Він говорив також про потребу якнайскорішого переходу до ринкової системи і підписання нового союзного договору між центром і республіками. Аґентство Ассошіейтед Пресс підкреслює, що М. Ґорбачов не виїжджав і не виступав з подібними ревеляційними промовами у республіках від 17-го серпня минулого року. Навіть свою поїздку до Молдови, плянову на листопад 1990 року він відкликав, побоюючись викликати виступи проти нього, кажуть політичні спостерігачі.

У ЗВ'ЯЗКУ З ВОЄННИМИ діями в районі Перської затоки, до Туреччини втекло чимало цивільних і військових іракців. Урядові чинники повідомляють, що політичного азилю в Туреччині попросили 1,273 особи. Втікачів покищо тримають в таборах у сімох містах країни, а ними опікуються урядові і приватні харитативні організації. Дезертири і втікачі переходили кордон переважно вночі, щоб не зустрітись з іракськими прикордонниками, які розстрілюють кожного зловленого на місці без обвинувачення і суду. Декілька втікачів загинули попавши на прикордонні міни. Потік втікачів продовжується, тому Туреччина попросила світову організацію ЮНІСЕФ перейсняти опіку над розташуванням втікачів і забезпеченням їх відповідними харчами та медичною допомогою. Також допомогова організація ООН пообіцяла виділити зі свого фонду 7 міл. долярів допомоги для опіки над втікачами.

НА БЛИЗЬКОМУ СХОДІ ЗАМОВКЛИ ГАРМАТИ, АЛЕ ВІЙСЬКА АЛЬЯНТІВ ПОКИЩО ЗАЛИШАЮТЬСЯ НА МІСЦЯХ

Дагран, Савдійська Арабія. — Не зважаючи на те, що формально війна на Близькому Сході закінчилася, замовкли гармати в Куавйті й Іраку, але у Білому Домі, Пентаґоні, головній квартирі коаліційних військ в Ріяді і навіть в головній квартирі Організації Об'єднаних Націй переконані, що військові з'єднання альянтів повинні залишитися покищо на місцях, щоб забезпечитись перед евентуальними несподіванками зі сторони незбалянсованого іракського диктатора Саддама Гуссейна, який здібний на все, і аж до часу забезпечення миру в цьому районі світу.

Шість тижнів інтенсивного бомбардування території Іраку і військових скупчень іракської армії в Кувайті і один тиждень великої наземної офензиви, альянти знищили, розпорошили, захопили в полон і унешкідливили 42 іракські дивізії війська, що їх С. Гуссейн зумів розмістити в Кувайті і південній частині Іраку, готуючись, як це він кілька разів повторяв, до остаточної переможної розправи з „військами диявола". Залишились з цієї маси 15-20,000 боєздатних вояків і мала частина воєнного виряду, якими Гуссейн тепер розпоряджає і які не становлять тепер жодної загроди для нікого.

Ген. Томас Келлі, пентаґонівський керівник операції в районі Перської затоки заявив, що перестала існувати 600-тисячна, відносно добре озброєна, переважно совєтською зброєю іракська мілітарна сила. Крім знищення, ув'язнення і розпорошення армії, альянти знищили 4,000 танків, з усіх 4,200. У столиці Кувайту чути ще поодинокі вистріли захованих іракців, які може й не знають, що війна вже закінчилась, але з ними дають собі раду спеціяльні частини кувайтської армії і державної служби безпеки. Існує загальне переконання, що в боях загинуло від 25 до 50,000 іракських вояків. Президент З'єднаних Стейтів Америки Джордж Буш зарядив, щоб головне командування коаліційної армії, з допомогою іракських полонених вояків, зайнялись підрахуванням числа вбитих, поранених, пропавших без вістей іракських вояків. Шеф генеральних штабів американської армії ген. Колінс Повелл незабаром подасть до загального відома трагічну статистику війни у якій в першу чергу постраждали іракські агресори. Загинуло також 79 американських вояків і понад 200 були поранені.

Знищення і розпорошення іракської мілітарної сили у відносно дуже короткому часі спричинилось до зниження жертв альянтів. Військові спостерігачі кажуть, що війна в районі Перської затоки була також доказом непереможної військової сили ЗСА і їхніх альянтів та неперевершеної воєнної технології, що вже визнали не тільки арабські країни, але також Совєтський Союз, який дуже уважно приглядався до стратегії війни і технологічного виряду, хоч би тому, що по тамтому боці вживали совєтську зброю, совєтську технологію і совєтську тактику. Нема де правди діти, вояки С. Гуссейна — вихованці совєтських військових інструкторів і дорадників, які у числі коло 8,000 старшин підготовляли цю армію майже до останнього дня війни.

Було б кривдячим очевидно, якщо при тому не згадати великих заслуг колишнього президента ЗСА Роналда Реґена, який перебрав армію і озброєння від президента Джіммі Картера у жахливому стані. Він, збільшивши воєнний бюджет, поставив на певну височину армію, якою тепер гордиться американський народ.

В Ріяді незабаром розпічнуться переговори штабових старшин альянтської і іракської армії, щоб підписати документи про закінчення війни і капітуляції Іраку. Також державний секретар ЗСА Джеймс Бейкер вже плянує свою поїздку на Близкий Схід щоб дипломатично забезпечити мир.

В АМЕРИЦІ

НОМІНАТ ПРЕЗИДЕНТА Джорджа Буша на пост головного координатора протинаркоманської боротьби натрапав на поважні трудноці зі сторони деяких демократичних сенаторів і то вже на початку його переслухань сенатською Юридичною комісією. Хоча сенатори обидвох партій думають, що колишнього губернатора стейту Фльориди Роберта Марінеза ,а тепер номіната президента Дж. Буша на вище згадану позицію, напевно затвердять, то все ж таки ситуація є досить напружена, бо багато сенаторів-демократів не думають, що він є відповідним кандидатом на цей пост, бо будучи губернатором він фаворизував пляни спорудження нових тюрем коштом програм лікування наркоманів і освіти.

СЕНАТСЬКА КОМІСІЯ етики у середу, 27-го лютого, після серйозних дискусій та роздумувфань вирішила, що сенатор Алан Кренсон анґажувався у неетичних діях, що можуть вимагати дальшої дисциплінарної акції цілого Сенату. Письмову догану висловлено чотирьом іншим сенаторам,що їх спілкування з Чарлсом Кітінґом, керівником позичково-ощадностевої фірми та щедрим фінансовим внескодавцем для їхніх виборчих кампаній комісія винесла рішення, що їхня поведінка віддзерклаювала необдумання тих вчинків. Рішення комісії в справі сен. Кресtowна дає їй можливість рекомендувати на уділення йому догани Сенатом, чого не можна було рекомендувати для сенаторів демократів Д. ДеКонсіні з Арізони, Д. Ріґеля, мол., з Мишиґену, Дж. Ґлена з Огайо та республіканця Дж. МкКейна також з Арізони.

КОНҐРЕСМЕН ЧАРЗЛ РЕНҐЕЛ заявив, що генерал Колін Повелл, шеф штабу американських збройних сил, розгляне голослівні твердження членів гарлемської національної ґвардії про те, що їх без відповідного вишколу виставлено на небезпечні воєнні дії в околицях Перської затоки. Вони також нарікали, що їм не уділялося відповідної пошани за їхній вік і стаж. Вони уважають, що це було зумисним цілеспрямованням супроти їхньої частини тому, що вони є частиною Національної ґвардії, частиною з нюйоркського стейту та негритянською частиною.

УРЯД ПРЕЗИДЕНТА ДЖОРДЖА БУША має в пляні звернутися до уряду Совєтського Союзу, щоби припинити допомогу армії Нікараґуа, бо сандіністи мають військо під своєю контролею, а з цим і значний політичний вплив зовсім незалежний від існуючого Америкою підтримуваного, цивільного уряду. Офіційні урядові чинники уважають, ці дипломатичні заходи необхідними, щоби зменшити політичну силу сандіністів і в цей спосіб запобігти бажаній ними конфронтації з президентом Віолетою Барріос де Чаморро.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200
Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money-order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Воєнне звітування

Війни велися вже у тих часах, коли нікому не могло приснитися, що винайдуть друк, що постануть газети, що винайдуть телеграф, бездротний телефон і телевізори, і що кожна редакція отримуватиме „факсом" інформації з далекої країни, як ось і редакція „Свободи" отримує „факсом" вісті з Києва. У навечір'я Різдва Христового президент Джордж Буш пересилав із свого кабінету у Білому Домі різдвяні й новорічні бажання півмільйоновій армії, зосередженій на пустелі Савдійської Арабії. І всі тамошні мужчини й жінки у військових уніформах слухали його з гучномовців — наче він був посеред них. Чудо техніки — незрозуміле для ляїків. Навіть знаменитий французький письменник Жюль Верн з перед 100 літ, який своїми фантастичними повістями для молоді вифантазував літак, підводний човен і ракету на місяць, не мав такої уяви, щоб придумати „факс" або пересилання голосу через надземні сателіти!

Але й у античних — з нашого погляду відсталих — країнах батьки й матері, дружини, сестри й наречені теж хвилювалися, коли близькі їм чоловіки і юнаки пішли на війну, і прагнули жагуче мати відомості з воєнного терену. Записано в історії античної Греції, що у 490 році перед народженням Христа відбулася на Маратонських полях битва з персами. Греки виграли і один вояк біг 26 миль і 490 ярдів (коло 42 кілометри), прибіг на ринок Атен („аґора") крикнув двічі „Перемога! Перемога", — і впав трупом.

Відтоді у програмі сучасних Олімпійських ігрищ є також Маратонський біг.

З постанням і розвитком преси в минулому сторіччі (дехто рахує її початок від Великої французької революції, коли директор поліції у Парижі Фуше розсилав писані накази своїм підвладним) — новітні війни знали вже висланих на воєнний терен своїх кореспондентів. У Другій світовій війні відомими стали „Кріґсберіхтер-и" (воєнні звітодавці). Але тоді вже було радіо і були офіційні воєнні комунікати. До речі: за Першої світової війни сумною славою вкрилися австрійські комунікати, які кожну прогру вбирали у делікатну стилістичну формулу: „Наші війська завернули на заздалегідь приготовані позиції". У Другій світовій війні німці завжди "вигравали". Американсько-англійські війська доходили під Берлін зі заходу, Червона армія підходила від сходу, а гітлерські комунікати все ще говорили про „наші переможні війська". Це пригадалося, коли кілька днів тому радіо у столиці Іраку Баґдаді повідомило, що хоробрі іракські вояки розбили наступаючих американців. На телевізійних екранах показували, як в Аммані , столиці Йорданії, тішилися мусульмани, що американських імперіялістів покарав Аллах.

Гідними подиву є інформації, що їх дістають країни міжнародної протиіракської коаліції. Кореспонденти всіх телевізійних мереж перебувають в Савді Арабії. Коли розпочалися наземні бойові дії, їхню свободу рухів і їхню свободу звітування обмежено, виправдуючи це дуже логічно: не можна дати найменших інформацій ворогові. До того часу інформували секретар оборони, голова шефів об'єднаних штабів, головний командант у Савді Арабії та інші високі старшини. І вже навіть під час наступу всіма збройними силами всієї коаліції проти Іраку — безупинно пливуть інформації через радіостанції й усі телевізійні чотири мережі на всю Америку і світ. Сам президент Джордж Буш та англійський прем'єр Джан Мейджер раз-у-раз проголошують свої заяви, тримаючи безпосередній зв'язок із своїми військами.

Воєнні звітодавці є мимохіть вчителями географії. У кожній війні люди довідуються про існування країн, що про них вперше почули. Американська шкільно-освітня система така, що впоюють в учнів масу інформацій про Америку, але цілком легковажать всесвітню історію й географію та культуру інших народів. Бували курйози, що випускники середніх шкіл (гайскулів), ба навіть коледжів, не вміли показати на мапі, де лежить перша-ліпша европейська країна. Тепер довідалися про Ірак, Савді Арабію, Кувайт, Йорданію, Сирію, Єгипет та інші арабські країни — тобто дістали несподівану і надпрограмову лекцію з географії Близького Сходу. Але понад усе виявився у війні проти Іраку, як ніколи раніше, американський патріотизм. Ніколи не було стільки трикольорових прапорів, прапорців, відзнак і жовтих стрічок на знак солідарности з вояками, які ген далеко наражають своє життя — у послусі обраній народом владі. Можна і нам, українцям, від них дечого навчитися...

Микола Руденко

РОЗДУМИ ПРО МЕНТАЛЬНІСТЬ

III.

Півтора року тому, на з'їзді українських професіоналістів у Вашінґтоні, я у своєму виступі кинув таку думку, — хоч це й доволі дивно, але колгоспний лад допоміг нам зберегти націю. На жаль, мене тоді не зрозуміли і дехто з професіоналістів поставився до цих моїх слів навіть з осудом. Спробую пояснити, в чому тут справа.

Українські села завжди були велелюдні, і хоч молодь їх покидала, вирушаючи до промислових центрів, та все ж село і досі якось-таки збереглося. А збереглося воно через те, що в колгоспах, не зважаючи на механізацію, все ще існує значна потреба у фізичній селянській праці. В Канаді мене познайомили з поліціянтом, котрий одночасно є продуцентом прекрасної пшениці. Його донька водила мене по батьківських полях, на яких учора міг би розміститися український колгосп, а нині, після укріплення, їх було б досить для бригади. Мій знайомий з Канади обробляє свої поля удвох, з братом, використовуючи для цього вихідні дні, а під час жнив, беручи відпустку. Брат також живе у місті і допомагає у вихідні дні. Власне, вони вдвох роблять те, що наші міські люди у своїх садово-городніх кооперативах — втішаються працею на землі. Різниця полягає в тому, що наш кооператор обробляє довкола своєї фанерної дачки 5 чи 6 сотих гектара, а канадський фермер-аматор у вільний від роботий час обробляє стільки землі, скільки має колгоспна бриґада. Щоправда, я її не міряв, та коли донька фармера возила мене по полях, то я прикинув на око — він володів не менше, ніж сотнею гектарів.

Нехай цей приклад допоможе зрозуміти: діялектика немислима без внутрішніх протиріч, особливо в явищах соціяльних. Отак і в цьому разі: не було б добра, так лихо допомогло.

Не зважаючи на механізацію, в колгоспах все ще існує потреба у фізичній праці. Це не стільки технічна відсталість, як байдужість до марнування людської праці. Люди не стільки заробляють у колгоспі, скільки відробляють свою присадибну ділянку. І з неї, власне, живуть. Але ж закони ринку покладуть край отакій безгосподарності, і на українських нивах не буде місця для молодих рук. У мене викликає подив турбота про відродження села і водночас про розвиток ринку. Проґрес землеробства на Україні зробить те ж саме, що він зробив у Франції й Німеччині. Українське село перестане існувати. Прекрасні чорноземи доведеться звільнити від порожніх хат, у яких доживуть свого віку сільські пенсіонери. Селянство перейде до міського способу життя. Українські міста справді стануть українськими не лише в географічному сенсі, а й у сенсі мовно-культурному. Це станеться протягом двох поколінь, не більше. Та що для нас якихось 30-40 років, коли ми вже кілька сот років не маємо власної тривалої державности.

Якось у диспуті з Володимиром я кинув йому саме оці слова, і вони справили на мого співбесідника несподіване враження: „Хіба Київська Русь була Українською державою?" — здивувався Володимир.

Я почав йому оповідати, як талановитий російський літератор Карамзін, саме літератор, а не історик, на догоду імператорові витворив фальшиву історичну схему, в якій не знаходилося місця ні для українців, ні для білорусів, буцімто цих народів ніколи й не існувало. А починаючи від скитських часів існували самі тільки росіяни. Справа виглядає так, що й Київська Русь була їхньою державою. Навіть Пушкін присвятив свій геній утвердженню цієї фальшивої схеми. Насправді Російська, тобто Московська держава зародилася лише після Куликової битви.

Розказав я Володимирові також про великого українського історика Грушевського, твори якого сьогодні вільно друкуються в Україні. І той, хто ними не цікавиться, не має права називатися культурною людиною.

У нас було доволі часу для дискусій, ми часом дискутували годин по шість на добу. Не скажу, що Володимир виїхав у Смілу відродженим українцем, але зернятко істини впало на плідний ґрунт. На прощання Володимир сказав: „Знаєте, Миколо Даниловичу, мої предки таки ж справді були козаками". І сказав він ці слова чистою українською мовою.

Мені вже вдалося побувати і в українських селах. Село, в розумінні матеріяльному, сьогодні живе краще, ніж місто, але духовний стан українського селянства усе ще викликає смуток. Там і досі господарюють партократи — секретарі райкомів та колгоспних парткомів. І все ж якось у електричці-трамваї після велелюдного мітинґу на Софійському майдані я бачив десятки молодих людей з жовто-блакитними прапорами, що роз'їжджалися по домівках.

Міт про те, що в київських мітинґах і демонстраціях беруть участь лише приїжджі галичини, — це злісна вигадка партократів. Звичайно, галичани приїздять до столиці, чого б їм не приїздити? Та переважна більшість українського люду на мітинґах, котрі сягають інколи до ста тисяч, — це колгоспна молодь і з Київщини, Чернігівщини тощо.

Україна прокидається.

Маленькі струмки української ментальности сьогодні зливаються в ріки і недалеко той час, коли відродиться море духовне, прекрасне й величне, як сама Україна.

А. Камінський

ЧИ ДІЙСНО БЕЗВИХІДЬ?

II.

Ситуація, очевидно, не є легкою, бо чуд у XX столітті не буває... Стан визвольної боротьби поневоленого народу визначається в основному трьома факторами: власним національним силовим потенціялом, силою і політикою ворога та міжнародною коньюнктурою чи деконьюнктурою. Якщо йдеться про перший фактор, то ясно, що тут неґативно відбився брак належної національної самосвідомости нашого народу на східніх, центральних і південних землях. До речі, це вже вдруге у цьому столітті, після перших Визвольних Змагань 1917—20 років, цей основний силовий фактор у нас не дописав. Не всюди і не завжди грішили ми теж належним рівнем політичної культури.

Якщо ж йдеться про силу і політику ворога, то попри втрату сателітних держав і загальну розхитаність імперії, її центр зберіг покищо ще доволі силових засобів, щоб пробувати зберегти імперію за всяку ціну принаймні ще на якийсь час. І самозрозуміло, що „перебудова" Ґорбачова „направо", із ставкою на КҐБ, генералітет, військово-промисловий комплекс і „залізо-бетонну" партійну номенклятуру, — додатково згущує неґативні виміри теперішнього низинного циклу у нас на Україні.

Не сприяла нам також міжнародна ситуація, коли Вашінґтон поставив виразно на збереження совєтської імперії і Ґорбачова особисто, який мав би її „здемократизувати"... Але тим не менше навіть у цій доволі несприятливій нам зовнішній обстановці було б помилковим не добачувати тих величезних зрушень і осягів народу (адже ж ставимо на власні сили), що їх наш народ здобув за останні роки. Включно навіть із усім тим, що відбувалося, наприклад, у Верховній Раді УССР. Згадати б хоча Декларацію про державний суверенітет України з 16-го липня 1990 року, чи й навіть відкинення Ґорбачовського тексту питання для референдуму 17-го березня 1991 року. І то помимо певної неспівмірности між декляративністю та практичною дієздатністю у першому випадку і помимо недоверщеного компромісового формулювання — у другому.

Не можна також недоцінювати ролі і поважних успіхів демократичних обласних та міських рад у Західніх областях України, а головно у Львові, хоч вони, як висловився при одній з нагод В. Чорновіл, опинилися „при владі, без влади"... Попри всі труднощі і навіть саботаж збоку місцевої партійної номенклятури і її зверхників у Києві та Москві, вони (ради) відіграли немаловажну ролю не тільки в політичному, а й соціяльно-економічному відношенні. Ця роля набирає ще окремих вимірів на тлі і в сполуці з подібними ситуаціями в Ленінґраді, Москві та деяких інших містах, де прийшла до влади демократична адміністрація, що її Кремль Ґорбачова поставив автоматично проти себе. Тут варто нагадати, що, наприклад, в період економічної бльокади Литви Кремлем у 1990 році, коли Литва поза плечима Ґорбачова зуміла зааранжувати торговельні і обмінні оборудки з іншими містами, областями і заводами на суму 982 мільйони карбованців, то в цьому була теж участь і частка Львова.

Очевидно, що не можна тих речей переоцінювати, але й не слід їх недооцінювати. А взагалі все це треба ставити в контекст цілісного процесу боротьби, який матиме ще свої і „верхи", і „низи", заки завершиться остаточною перемогою нашого народу у його змагу за національну державність і самостійність. І, виходячи з тих конкретних силових факторів і позицій, які ми здобули насьогодні, немає аж ніяк причин говорити про безвихідь. Навпаки. Якраз тепер, після деякої розгублености і розчарувань, після емоцій, солом'яних вогнів, маршів, прапорів, мітинґів тощо (які теж були потрібні у свій час) прийшов черговий етап, який вимагає холодного, раціонального осмислення і випрацювання нової стратегії і тактики, нових заходів і засобів для того, щоб двигнути нашу справу знову вперед і на „верхи". І якщо сьогодні, навіть у тих політиків, які сподівалися на чудо, наступило вже осмислення того, що будівництво нації і держави не обмежується до вивішування прапорів і до мітинґових маршів, — то це вже перший крок в потрібному напрямі (для них) і важливий показник живучости і дієздатности цілого нашого політикуму (для народу).

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про нових „бездомних"

Ми так часто чуємо і читаємо про бездомних у нашому Ню Йорку, що ця тема вже нам ані цікава, ані гідна спеціяльної уваги.

Я проїжджаю автом завжди до редакції славною вулицею Деленсі, де на кожному розі вистоюють такі бездомні, як зима так і літо, але вечірньою порою можна бачити довгу їх чергу біля дому, де для них стоїть отвором можливість нічлігу і харчування зовсім даром.

Ці нюйоркські бездомні — це ще одна картина великого міста, яку стараємося недобачати тому, що вона нерозривно із ним зв'язана і стала такою сірою, важкою буденщиною.

Але від кількох місяців проблема бездомних починає нас чуттєво значно більше цікавити, а то і лякати, бо із щораз більш жвавою комунікацією та щораз сильнішим спілкуванням із нашими земляками з України, — здається немає тижня, а то і дня, щоб до Ню Йорку не приїздили гості з України. Розуміється ті гості різні, як і дуже різні причини їхніх відвідин. Це в першу чергу політичні та культурні діячі, які мають точно означені завдання зв'язків з українською діяспорою чи американськими чинниками. Інші — яких приїзд є зокрема емоційний і для них і для нас — це члени родини, які дуже часто щойно тепер себе пізнають, або вперше після довгого листування стоять віч-на-віч із своїми кревними. Не бракує також поміж приїжджими до нас „шукачів пригод" — шукачів заробітку з бажанням залишитися тут на постійно, — що психологічно зрозуміле і оправдане. Часом саме ця категорія приїжджих ставить до нас навіть надто високі вимоги, яких ми не маємо можливости виповнити. Тому не бракує взаємних розчарувань, нарікань, а то і часом гірких дотепів на тему „гостей з України".

Поруч, однак, із такими радісними відвідинами, цікавими зустрічами та взаємним пізнанням, ми в останньому часі починаємо відчувати несподівану проблему, що в мініятюрі нагадує нам проблему міста Ню Йорку та інших великих міст ЗСА.

Літаки Аерофлоту привозять нам не лише заповіджених гостей, але також людей з України, які приїжджають так сказати б „навмання", купивши квиток чи право приїзду на чорному ринку і не мають тут ні кревних, ні приятелів — без найменшої можливости найти тут притулок і засоби на прожування з дня на день. Здається, що для всіх чи майже для всіх громадян СССР — більш відкриті кордони приманюють до виїзду людей, які в переважній більшості уявляють собі все ще ЗСА як країну повну свободи і необмежених можливостей — рясних долярів, що „ростуть на придорожніх деревах". Повна свобода тут безумовно є, — але саме через неї ніхто не турбується тут тим, чи людина має де переспати ніч, щось з'їсти і приміститися.

Ми в редакції маємо нагоду зустрічатися із такими приїжджими щораз частіше. Вони приходять до нас із повним довір'ям, що ми найдемо їм можливість проживання, а того — хоч як нам це не прикро — ми не можемо їм дати. Деякі наші земляки приїжджають просто з летовища, інші заходять після нічлігу на залізничній станції або сну в іншому публічному місці. Що з ними робити? Куди їх спрямувати? Як виробити їм дозвіл на постійне тут перебування? — Всі ці питання турбують не лише нас, проте ми не маємо досі спільної громадської розв'язки для цієї проблеми.

Найвищий час, щоб ми спільними силами зробили щось у тому напрямку, щоб не допустити нашою байдужістю до нової кадри „бездомних" — наших братів з України. Досі ми не спромоглися на піклувальний український дім для хворих і старців. Чи не стати нас навіть на зорганізований добре притулок для бездомних українців?

О-КА

БОЛГАРСЬКА ПРЕСА ПОВІДОМИЛА, що колишня Комуністична партіля, тепер „соціялістична", вирішила віддати державі майже половину свого, а зглядно награбованого, майна і готівки. Згідно з повідомленням партійної газети „Дума", майно болгарського КПБ нараховувалось в кінці минулого року на 625 мільйонів левів (89 міл. долярів). Болгарські комуністи, переіменувались в соціялістів, входять тепер до коаліційного уряду Болгарії, до якого крім них входять ще Союз демократичних сил і Селянська партія.

ЯК ПОВІДОМЛЯЄ НЕЗАЛЕЖНЕ аґентство „Постфактум", на початку лютого в західньосибірському місті Кемерово відбувся перший в СССР валютний авкціон. Зацікавлення виявили вісім підприємств, які хотіли придбати тверду валюту на загальну суму 23 міл. дол. Однак сім продавців, якими виказались більші підприємства области, виставили на авкціоні тільки 2 міл. дол., які вони продавали по 27 карбованців за доляр. Газета „Ізвєстія", орган Верховної Ради, пише, що подібних заходів треба більше, щоб в такий спосіб можна було придбати тверду валюту для відбудови і модернізації існуючих підприємств.

Йосиф Сірка

НАСТУП ПАРТІЙНОЇ РЕАКЦІЇ

Допомагати людині чи тварині — це не тільки християнський обов'язок, бо поняття помочі існувало вже й до християнства і притаманне воно не тільки людині, але й тваринам, зокрема у ставленні старших до молодших, хоч це скоріш інстинкти ніж розуміння помочі. Зрозуміти й спрямувати допомогу здатна лише людина. Якщо мовити про допомогу Західнього світу, який надає вже кілька місяців безкорисливу поміч народам СССР, то не можна не згадати й той факт, що крім християнської моралі тут не малу ролю відіграє і співчуття до народів останньої у світі імперії, яка тримає народи під жорстокою комуністичною диктатурою вже 74-ий рік!

У Німецько-Українському Товаристві „Діялог", що існує при університеті в західньонімецькому місті Зіґен, зродилася думка допомогти Ужгородові, з яким у нас дружні взаємини, в той час, коли по Німеччині розпочалась акція „Серце для Росії". Наше товариство випустило летючку „Допомога Україні" і це звернення знайшло щирий відгук серед різноманітних верств населення, яке, крім харчів, переводило на конто товариства від 10 до 2,000 марок. Знайшлись добровольці, які взяли неплачену відпустку і подались у пригодницьку подорож, що становила біля 3,500 км і то взимку! Перший транспорт гуманітарної допомоги Ужгородові відбувся від 13-го до 16-го грудня 1990 року. Якихось 4-5 тонн харчових продуктів ми завезли в Ужгород і там, за допомогою демократично обраної Міської Ради на чолі з головою Е. Ландовським та заступником Б. Сливкою, розподілили харчі тим, які найбільше потребували допомоги. Значну частину завезли до дитячої лікарні, школи-інтернату, до дитячого будинку в Перечині та старечого будинку в Турі Реметі. Листи подяки свідчили про те, що допомога потрапила в руки тих, хто в ній відчував потребу.

Під час прощання голова міськради Ужгороду Е. Ландовський сказав: „Їсти ми ще маємо що, але от з медикаментами та медичними інструментами у нас справа стоїть погано". В дитячій лікарні в Ужгороді ми отримали список з 30-ма медикаментами та медичними інструментами, які конче потрібні лікарні. Після прощання на кордоні з представниками міської влади ми знов взялись за збирання добровільних датків на медикаменти та медичні прилади для лікарень в місті Ужгороді. Вже 23-го січня 1991 року наше товариство змогло закупити різних медикаментів та інструментів на суму понад 80,000 німецьких марок і, не зважаючи на зиму, вирушили трьома малолітражними автобусами в далеку дорогу.

На цей раз крім представників Міської Ради на кордоні нас зустріли представники КҐБ (майор Галінка) та сам заступник митниці (Грицак). В народі панує прислів'я: „Дарованому коневі в зуби не дивляться", але Грицак вирішив, що на цей раз „будемо інакше проводити контролю, як минулого разу". І він слова „дотримав" що „інакше", бо при передачі картонів з медикаментами та медичними приладами троє митників розпаковували кожний картон, а в харчах навіть переконувались, чи мука справді мука, а цукор справді цукор! Вершиною нашого перебування в Ужгороді був другий день — день від'їзду, коли пильне око КҐБ слідкувало за кожним нашим кроком, а під час виїзду навіть подвійно перевіряли автомашини — раз як вантажні, а потім за поданою командою як легкові, перевіряючи навіть підлогу із спеціяльними приладами. На мене це справляло враження, що часи брежнєвщини повернулися у щоденне „радянське життя". Хоч на кордоні нікого не було, але нас заставили при „другій перевірці" чекати, не зважаючи, що перед нами ще стояла дорога 1,700 км. Видно, що за добро комуністи не здатні добром відплатити, а в нашому випадку „добро" був час, бо половина з нас через день повинна була працювати. „Оце нам відплата за нашу допомогу", — зауважив я, не витримавши наруги митників. — „А нам ваша допомога непотрібна", — відповів кругленький митник.

„А ми не таких, як ви, мали на увазі, але тих, що у старечому будинку в Турі Реметі та сиріт в дитячому будинку в Перечині", — сказав я...

Ще один факт, який свідчив про неприхильне ставлення до нас: місцева партійна преса ні перший ні другий раз ані словом не згадала про нашу доброчинну допомогу, зате після нашого від'їзду з'явилася наклепницька стаття в „Радянській Україні" в стилі відомого брежнєвського часу. Та каґебівські чинники і після нашого від'їзду були дуже активними, зокрема проти голови Товариства Української Мови при університеті Є. Сірого, якого провокаційними методами митники затримали 3-го лютого на кордоні в Чопі й не дозволили сісти на поїзд.

Провінційне КҐБ та партійне керівництво Закарпатської области не навчились з історії нічого, для них ще далі дме „теплий сталінський вітер", бо влада залишилась в їхніх руках і тому таке нелюдське ставлення не тільки до своїх громадян, але й до людей, які приходять з допомогою, які жертвують своїм часом, здоров'ям, грішми, щоб допомогти. Колись комуністичні вчителі мене вчили, що в капіталізмі „людина людині — вовк", а зараз, коли людина з капіталістичного світу приходить з допомогою і сердечним наміром допомогти, то партократія мені нагадує, що в так званому соціялізмі — реально існуючому — людина людині — вовк, бо інакше не можна зрозуміти дії реакційних елементів на кордоні до Ужгороду, які стараються не упріємнити години перебування тим, які прийшли з хлібом, а зробити пекло — хоч і короткочасне!

Роковини двох універсалів

„Український Народе! Твоєю силою, волею, словом, утворилася на українській землі свобідна Українська Республіка..."

„Від нині зливаються в одно віками відділені одна від другої частини України — Галичина, Буковина, Закарпаття і Придніпрянська Україна в одну велику Україну..."

Ці слова, які урочисто пролунали 22 січня 1918 р. і 22 січня 1919 р. на Софійському майдані в Києві, вросли у нашу свідомість і стали нашими святими заповітами, що їх щорічно згадують українці на поневолених землях і у діяспорі.

27-го січня українська громада Лос Анджелесу відсвяткувала скромною академією в залі Українського Культурного Осередку ці дві важливі в українській історії події. По відспіванні американського гимну свято відкрив голова УКО Богдан Стус. Святочну доповідь виголосив д-р Андрій Олесіюк. Четвертий Універсал з 22-го січня 1919 року завершив кількамісячний процес будівництва фундаменту Української держави, — сказав д-р Олесіюк. — Розпочалася побудова держави у всіх її ділянках необхідних для кожної нації. Маленька горстка національно свідомих людей взялася за будову українського національно-державного апарату. Більшість з них не мала жадного політичного досвіду." Промовець згадав про „емоційно-пристрасну критику" тих часів, яка не брала до уваги обставин, в яких відбувалися події. А все ж таки учасники визвольної боротьби, будівничі нашої самостійної України заслуговують на „незмірну пошану і повагу за їх подиву гідну працьовитість, відданість і посвяту для справи відновлення української самостійної держави".

Не менш важливим актом, ніж акт державности, був акт соборности 22 січня 1919 р. Він об'єднав в одне майже всі українські землі, які віками були розділені різними окупантами. Величезної праці та політичного маневрування мусіли вложити наші батьки, щоб доконати державної незалежности і соборности. „Рани роз'єднання, які заподіяли нашому народові численні окупанти, не згоїлись до сьогодні", — сказав промовець. Прогалини між нами існують ще сьогодні. Постає питання, чому ми щорічно відзначуємо святочними зборами ці дві історичні дати? На це д-р Олесіюк дав дві відповіді: вчимось з помилок минулого, щоб їх не повторити в майбутньому; дії визначних людей і їх заслуги — це криниця цілющої води, з якої черпаємо почуття гордости і пошани до нашого народу. Жертви 1917—1921 років дали нам моральну силу перетривати часи сталінського терору і дають тепер моральну підтримку в теперішньому періоді відбудови української держави в атмосфері „ліберального періоду гласности" під крилом КГБ і війська.

Акти 22 січня 1918 і 1919 року залишили для нас заповіт, який вимагає від нас зусиль, щоб помогти нашому народові визволитися з неволі і здобути незалежну, соборну, демократичну державу. Допомогова акція, інформації про Україну,наукові праці, а також школа — повинні мати нашу моральну і матеріальну підтримку. Спроби ворога розділити нас на поліі громадському, політичному або релігійному повинні бути рішучо осуджувані і відкинені.

Промову д-ра Андрія Олесіюка публіка сприйняла бурхливими оплесками.

В наступній точці програми виступив Пласт з інсценізацією „22 Січня". Марко Білий від СУМ відрецитував вірш „День злуки" Ф. Неверстюка. На сцені появився чоловічий хор „Кобзар". О. Галик-Голутяк, парох православної церкви св. Андрія і довголітній член цього хору, запропонував вшанувати пам'ять славного диригента цього хору Володимира Божика. Присутні вставанням з місць і одноххвилинним мовчанкою вшанували його пам'ять. Опісля цей хор під диригентурою Григорія Галика-Голутяка і під фортепіяновий супровід Лесі Вахнянин-Куриленко відспівав чотири пісні: „Задзвенімо разом, браття" Воробкевича, „Кобзи скорше з гір Карпатів" Л. Лепкого, „Для всіх ти мертва і смішна", муз. Стетового, сл. Олеся, і „Вкраїно мати", сл. Черкасенка, муз. Стеценка. Хор ще має добрі основи від бл. п. В. Божика, але сьогодні він є здекомплектований і потріб но його посилити в напрямі осягнення балансу голосів.

При кінці програми голова УКО Б. Стус прочитав уривок з поезії Олі Муць, до якої уложив музику В. Божик. Б. Стус подякував виконавцям програми і присутнім за участь в імпрезі.

Ігор Лесик

Січневі роковини в Рочестері

Українська громада міста Рочестер, Н. Й., відзначила історичну річницю незалежности і соборности України в поєднанні з актом декларації суверенітету України, проголошеним 16-го липня 1990 року, який став ще одним етапом в змаганнях українського народу до волі.

У приміщенні будинку міської управи зібралася у вівторок, 22-го січня, численна українська громада з отцями духовними — душпастирями трьох українських парафій, сестрами служебницями і учителями та учнями школи св. Йосафата.

На тлі національних, ком батантських і прапорів організацій, дітвора школи св. Йосафата почала святкову програму піснею „Гад блес Америка". Посадник міста Томас Раєн проголосив проклямацію Дня української державности. Окремі проклямації проголосили Томас Р. Фрай, Кевін Б. Муррей — представник законодавчої влади, Фридерік В. Лаппле — Айрондекнойт супервайзер, в присутності представників сенаторів: Альфонс Д'Амато, Даніель Патрик Мойніген, та представників членів Конгресу: Люїз Сльотер, Джан Дж. Ла Палсе і Франк Гортон. У святкуваннях січневих роковин взяли участь члени адміністрації міста й округи.

Голова місцевого Відділу Руху і Фонду Допомоги Дітям Чорнобиля Марта Шміґель у своїй промові ознайомила присутних із змаганнями українського народу скинути ненависне ярмо. Нав'язуючи до найновіших подій в Україні, підкреслила право українського народу на самостійну і незалежну соборну державу.

Представник латишів Гіртс Зданіс виступив з короткою заявою на знак приязні, солідарности і підтрим ки української справи.

Учениця 8-ої кляси школи св. Йосафата Стефані Шоу відчитала англійською мовою пояснення до історичних подій і проголошення самостійности України, а Майкел Григоренко — українською мовою поезію Лесі Храпливої „На Софійському майдані".

Діти школи св. Йосафата ще раз порадували присутних двома колядками та піснею „Боже Великий".

Свято закінчено молитвою, яку провів о. митрат Федір Коваленко, та українським гимном „Ще не вмерла Україна".

В суботу, 2-го лютого, відбулася академія концерт в залі церкви св. Покрови. В програмі концерту взяли участь: відомий із своїх успішних виступів хор „Бурлака" при Станиці Братства Кол. Вояків І Української Дивізії УНА в Торонто під диригентурою Степана Гарасовського, при фортепіяновому акомпаньямент і Анни Сорохтей, та дитяча струнна оркестра „Юні кобзарі", диригент Василь Корнило, учителі Марія Бодик, Ярослав Глушко, Василь Корнило, Вільгельм Рігель, Володимир Сухенко та Стефані Купчинська.

Головним доповідачем була запрошена з Торонто Оксана Бризгун-Соколик, перша заступниця СФ УЖО, член президії СКВУ.

У своїй промові, початій словами В. Симоненка, перейшла довгий шлях змагань і страждань українського народу аж по сьогоднішній час. Оживила в уяві присутніх пропам'ятний день на Софійській площі, сповитий блакиттю синьожовтих прапорів — гасла сонця і свободи, і палкі слова ІУ Універсалу... Висловлюючи впевненість і сильну віру у світле майбутнє українського народу, закінчуючи словами Симоненка, звернулась з закликом до молоді і всіх українців у широкому світі з'єднаними силами стати на захист і допомогу українському народові у боротьбі за право на вільне життя на своїй землі.

Хор „Бурлака" почав свій виступ піснею „Царю небесний", муз. А. Гнатишина (солісті С. Кривенький), а далі проспівав ряд патріотичних, вояцьких і народних пісень. Сольові партії виконали С. Кривенький і С. Ольшанський. Дитяча струнна оркестра „Юні кобзарі" виконала пісні „Во Вифлеємі" — дует Стефан і Михайло Гриценяки, „Україно" — дует Нікол Рідел і Таня Корнило та „Ой місяцю" — дует Стефан і Михайло Гриценяки.

Під враженням захоплюючої доповіді Оксани Бриз гун-Соколик та бадьорих пісень „Бурлаків" і виступу молоденьких „Кобзарів", наш гимн „Ще не вмерла Україна" прозвучав в цьому році на фоні подій в Україні якось впевнено і переконуючо, наче стверджуючи, що дійсно ще не вмерла і не вмре.

Г. П.

Допоможім здвигнути церкву в Наконечному II

Посвячення наріжного каменя під церкву в Наконечному II.

(В. Б.) У зв'язку з леґалізацією Української Греко-Католицької Церкви в Україні і з недалеким прибуттям на митрополичний прес тіл у Львові Верховного Архиєпископа і Кардинала Мирослава Любачівського, українці-католики відчувають брак храмів Божих.

У такій ситуації знайшлася греко-католицька громада села Наконечне II в сусідстві районового міста Яворова. Село ніколи не мало церкви, лише невеличку каплицю, але тепер взяла її в посідання Українська Автокефальна Православна Церква. Покищо громада побудувала нову каплицю, але вона не вистачає на заспокоєння всіх релігійно-церковних і духовних потреб вір'ян.

З тієї причини настоятель місцевої парафії о. Петро Зеленюх та його сотрудник о. Михайло звертаються до земляків, зокрема яворівців на поселеннях, допомогти матеріяльно побудувати нову церкву. Площу під церкву вже придбано й посвячено угольний камінь, але сама громада власними матеріяльними засобами не спроможна покрити кошти будови.

Пожертви на згадану ціль проситься посилати на адресу: Rozalia Kril, 85-20, 89 St., Woodhaven, N.Y. 11421, а вона перешле зібрану суму комітетові побудови церкви.

С. Конєв відвідав Гартфорд

Заходами Товариства Допомоги Україні Гартфорду і околиць, тут у вівторок, 19-го лютого, у великій залі Українського Народного Дому, відбулася зустріч місцевої громади з гостем із України, депутатом Верховної Ради СССР Сергієм Конєвим. Привітав гостя перед приявними громадянами інж. Ігор Білинський, голова Товариства, яке було ініціятором приїзду і виступу борця за державу незалежність України. Безпартійний депутат від округи Дніпродзержинського, був одним із основоположників Народного Руху України і заступником Івана Драча, тепер належить до Президії Руху та керівних органів Демократичного Бльоку.

У своїй доповіді на тему сучасної політично-господарської ситуації в Україні, гість відвертими і спокійними, без патосу висловами, захопив увагу слухачів. Він зазначив, що без центральних земель України відбудова державности неможлива, центр діяльности Руху і партій Демократичного Бльоку мусять скерувати свої зусилля на схід та південь земель республіки. Донбас та індустріяльні реґіони України вже виявляють свої почуття до демократизації та робітничих прав, стають основою боротьби проти консервативістів-комуністів. Доказ цьому опір і страйки шахтарів та їхня підтримка народам Балтики. Відбулася корисна для України конференція з російським Демократичним Бльоком, який підтримує Єльцина. Співпраця демократичних сил двох народів є важливим фактором перебудови Союзу у питаннях незалежности багатьох народів теперішньої імперії. Горбачовський Кремль стоїть на становищі диктатури і збереження комуністичної імперії: КГБ і ґенералітет армії підтримують політику кремлівського центру, але народні маси робітників і селян, при гнічені нестатками харчів і речами широкого вжитку, відважно протестують і вис тупають проти режиму.

Важливою проблемою тепер в Україні є питання народного господарства — вільного ринку, закордонної торгівлі та узаконення власної валюти. Україна мусить мати власні збройні сили — національну Ґвардію, щоб забезпечити державний порядок та охорону кордонів. Гість рахує, що березневий референдум не зможе змінити волі українського народу до державної незалежности, бо народ України протягом 70 років добре пізнав марксистсько-комуністичну сваволю. На закінчення своєї доповіді гість твердо висловив думку, що розпад імперії СССР гряде і таке мусить статися протягом року.

Гість відповів влучно на багато питань про події в Україні, розповів про автономію Криму, ситуацію формування збройних сил, щоденне життя робітників і селян, кооперативний розвиток, про сільське господарство та потреби допомоги діяспори. Він відвідає декілька міст українського скупчення в ЗСА, — Вашінґтон, Бостон, Чикаго, Дітройт, Флориду та інші.

Не зважаючи на робочий день та погану погоду, українська громада масово прибула на доповідь. Присутніми були представники телевізії і преси.

Л. Ч.

ВИСТУП С. КОНЄВА В БАВНД БРУКУ

Бавнд Брук, Н. Дж. — Народний Фонд Допомоги Україні, Фонд Руху, Фонд Допомоги Дітям Чорнобиля — Відділ центрального Ню Джерзі влаштовує зустріч з гостем з України Сергієм Конєвим, одним із основників Руху, заступником голови Руху, активістом українського національного відродження, депутатом Верховної Ради СССР. Він виголосить доповідь на тему: „Сучасна Україна і політика Кремля". Імпреза відбудеться в неділю, 3-го березня о год. 5-ій по полудні в St. Andrew's Ukrainian Memorial Church Hall (by the Church) Main St., S. Bound Brook, N.J. Tel.: (908) 246-2898.

У ВАШІНҐТОНІ АМБАСАДОР Савдійської Арабії у ЗСА публічно попередив тих арабських провідників, які в існуючому конлікті на Близькому Сході стали по стороні Саддама Гуссейна, що вони будуть змушені за це публічно покаятися. Амбасадор принц Бандар бін Султан скритикував короля Йорданії Гуссейна, президента Ємену Алі Абдуллу Салега та Ясіра Арафата, провідника Палестинської Визвольної Організації, за те, що всі вони симпатизували зі Саддамом Гуссейном і заявив, що вони мусять відкрито сказати, що вони помилилися. Розмовляючи з кореспондентами на пресовій конференції, амбасадор підкреслив і те, що в жодному випадку цих фактів не можна забути в ім'я арабської єдности.

АҐЕНТСТВО АССОШІЄЙТЕД ПРЕСС інформує, покликаючись на азербайджанські джерела, що в Наґірному Карабаху знову спалахнули бої між азербайджанцями і вірменами, у висліді чого тут і там почали вибухати бомби. Мешканці міста Степанакерту залишились, у висліді цього бомбардування, без питної води і центрального огрівання. Зриви двох потужних бомб пошкодили головні водопроводи і причинились до пошкодження огрівальної системи в місті.

Св. п. Володимир Божик

Св. п. В. Божик

Минає сорок днів, як відійшов від нас у вічність геній хорового мистецтва, який ціле своє життя присвятив для прославлення української пісні в цілому світі. Володимир Божик — це не пересічний диригент хорів, а геній, обдарований Богом „даром співу", як висловився про нього єпископ Лотоцький під час прощального слова тут, в Лос Анджелесі.

Володимир Божик вже із ранніх літ, після закінчення музичного факультету у Варшаві, організовує перший модерний секстет „Ревелерсів" і прославлює ним вперше українську пісню серед варшавської полонії. Під час закінчення воєнної заворухи організовує свій другий хор у Берліні і виступає з ним по більших містах Німеччини, здобуваючи визнання на славу української пісні.

В 1945 році В. Божик включився до співпраці з нашим славним бандуристом Григорієм Китастим і вони спільно організували Капелю Бандуристів ім. Тараса Шевченка. По приїзді до ЗСА та після невтомної праці і підготови зродяжується високомистецька славна Капеля Бандуристів, якою захоплюються не тільки наші слухачі, але й американці та канадці по більших містах цього континенту. Врешті в 1959 році на вершку свого розвитку Капеля Бандуристів під диригентурою Володимира Божика і Григорія Китастого виїжджає із концертами до Европи, де дають ряд концертів у найкращих концертових авдиторіях Мадриту, Парижу, Мюнхену, Брюкселю, Штокгольму та Лондону, здобуваючи колосальну сла ву українській пісні та українському мистецтву. Фільмуючи їх концертову туру по Европі, я був свідком їхнього надзвичайного успіху. Світ почув українську пісню і закохався в ній, а бурхливі оплески добірної публіки та визначні позитивні рецензії у поважній пресі були найкращим доказом цієї мистецької події.

Та, на жаль, все в житті минає. На старші роки маестро Божик переїхав до Лос Анджелесу в Каліфорнії, де до останньої хвилини свого життя проводив хором „Кобзар".

Вічна слава і спасибі Тобі, Володимире, генію українського хорового мистецтва!

Богдан Солук

КОРЕСПОНДЕНТКА ГАЗЕТИ „Ню Йорк Таймс" Естер Файн повідомляє, що між Совєтським Союзом і Південно-Африканською Республікою починає нормалізуватися дипломатична співпраця. Обидві країни погодилися відкрити в Москві і Йоганнесбурґу інформаційні бюра для зручнішого ведення розмов, які мали б довести до встановлення повних дипломатичних зв'язків між двома країнами. Керівник бюра інформації совєтського міністерства закордонних справ Віталій Чуркін заявив кореспондентам, що уряд СССР по давньому засуджує політику апартеїду, стосовану південно-африканським урядом, але там, мовляв, наступають позитивні переміни, які треба використовувати. Чуркін позитивно оцінив старання теперішнього президента ПАР Ф. де Клерка, який вніс до парляменту цілий ряд корисних пропозицій, включно з пропозиціями про ліквідацію політики апартеїду.

В СЕРЕДУ, 27-ГО ЛЮТОГО, В берлінському готелі „Булєвар -готель", розташованому в західній частині міста, невідомий терорист відкрив вогонь з автоматичної зброї проти трьох американців, мешканців готелю. У висліді стрілянини один з гостей був тяжко поранений. Намагаючись втекти з готелю терорист зірвав ґранату, яка пошкодила приміщення, але жертв в людях не було.

33 години різдвяних передач українського радіомовлення у Пряшеві

Ще ніколи в дотеперішній майже 60-річній історії українського радіомовлення у Пряшеві не відзначало свято Різдва Христового так урочисто, як цього року. Здається, що радіо хотіло надолужити те, що воно (не завжди з власної вини) прогаяло за останні 40 років панування тоталітарного режиму в Чехо-Словаччині. Причому, слід підкреслити, що в однаковій мірі були відзначені різдвяні свята і за старим, юліянським календарем, і за новим, григоріянським. І одним, і другим Пряшівське українське радіо присвятило по 16.5 години! Отже разом на хвилях етеру було передано 33 години спеціяльних різдвяних передач. Та справа не лише в кількості, а, перш за все, в продуманій концепції кожної програми.

24-го грудня з різдвяним посланням звернувся до греко-католицьких віруючих єпископ Іван Гірка, 6-го січня — до православних віруючих — архиєпископ Николай. 25-го грудня українське радіо передавало повний запис різдвяної архиєрейської Служби Божої із греко-католицького катедрального храму св. Івана Хрестителя, а 7-го січня — із православного катедрального храму Олександра Невського. Гарними були, зокрема, концерти колядок у виконанні Пряшівського греко-католицького хору, чудові вифлеємські ігри, виконані молодими хлопцями з Порача, Чирча та Нягова у програмі, названій „Вифлеємська новина". Ці ігри побутують у згаданих селах і по сей день.

З Різдвом була пов'язана і драматизація оповідання письменника Михайла Шмайди „Слугова коляда", Різдвяний концерт солістки Піддуклянського українського народного ансамблю Анни Сервецької-Шведової, лавреатки фестивалю „Маковицька струна", композиція „Прядки" у постанові меджилабірського драматичного колективу „Кам'яна" та інсценізація повісти Миколи Гоголя „Ніч перед Різдвом", що її виконав пряшівський театр ім. Олександра Духновича.

Дуже вдалою була реляція „Свято Різдва Христового", передана радіом вранці 7-го січня. Цілу програму було побудовано на матеріялах старих календарів. У той день слухачі почули теж церковні колядки у виконанні Піддуклянського українського народного ансамблю, записані у 1968 р., колядки, що їх 20 років не можна було передавати, але й сучасні записи цього професіонального колективу. Науково-популярний характер мала передача Йосифа Вархола та Богдана Кузишина про святвечірні страви.

Новий рік (знов таки за старим і новим календарем) українське радіо привітало спеціяльними новорічними програмами „Подорожування кумів", яка вже майже 30 років щомісяця транслюється радіом і належить до найулюбленіших. Цього року їх записано в селах Нижній Тварожець на Бардіївщині та Орябина на Спиші.

Все це були різдвяні програми, побудовані на „місцевому" ґрунті.

Однак працівники радіо залучили у програму і зразки різдвяного фольклору з України та діяспори. Слухачі з Пряшівщини з великим зацікавленням прослухали концерти колядок у виконанні Державної капелі ім. Ревуцького із Львова та концерт української групи з Канади „Не сумуй".

Я перерахував лише деякі із найцікавіших радіопрограм цьогорічних різдвяних свят, програм, які вперше за 40 років не ухвалювала жодна „ідеологічна" рада чи комісія. Мабуть, тому ці програми були і справді різдвяними.

Ясна річ, я не був у змозі слухати усі передачі. Моя 83-річна теща, однак, радіо майже не вимикала, а після Різдва коротко заявила: „Нарешті і в радіо було Різдво так як має бути!".

І ще маленький деталь. Нині на Пряшівщині є доволі міцний тиск з боку русинських сепаратистів, спрямований на те, щоб замінити українську літературну мову в радіо „русинською", мовляв слухачі по-українськи не розуміють. Усі різдвяні передачі (крім фолкльорних і „Подорожування кумів") велися українською літературною мовою і ніхто не скаржився, що їх не розуміє. Справа не в мові, а у змісті.

Поза Україною існує багато українських радіостудій, але я дозволю собі твердити, що пряшівська має найбагатшу радіофонотеку, збирану протягом кількох десятиліть. Пряшівська українська радіостудія охоча обмінюватися радіопередачами з іншими студіями. Зацікавлені можуть звертатися на адресу: Ukrajinské studio Slovenského rozhlasu, ul. Baštová 25, 08268 Prešov. Я гадаю, що такий обмін, для якого в наш час не мали б бути ні політичні, ні ідеологічні перешкоди, був би взаємно корисним.

Микола Мушинка

СПОРТОВІ ВІСТІ

Редаґує Омелян Твардовський

Відбудеться відбиванковий турнір СК СУМ „Крилаті" Йонкерс

Згідно з обіжником СК СУМ „Крилаті" Йонкерс в суботу, 16-го березня в спортових залях Лінколн гай скул в Йонкерсі відбудеться традиційний річний відбиванковий турнір, організатором і господарем якого є провід СК СУМ „Крилаті".

Змагання турніру за першенські нагороди проходитимуть в групах: жіночій, чоловіків, сеньйорів, понад 40 років життя, а також юначок і юнаків до 19-ти років.

Після закінчення змагань турніру в Домі СУМА в Йонкерсі відбудеться вечірка для учасниць й учасників, під час якої будуть вручені першунам і першункам трофеї.

Газета „Стар Леджер" помістила шахову партію змагуна „Ч. Січі"

Недільний журнал, додаток до щоденника „Стар-Леджер" в числі з 10-го лютого помістив шахову партію члена шахової ланки „Ч. Січі" майстра Петра Радомського, яку він розіграв з Джіммі Вест з міста Карні на турнірі, що відбувся 3-го лютого в Сомерсет. В цих змаганнях Радомський грав білими і переміг Веста на 33-му тягу.

Радомський входить до збірної УСЦАК, яка в другій половині червня, поруч футболістів, тенісистів, плаваків і відбиванкарів, плянують відбути турне в Україну.

(от)

Українець очолив дружину СССР на шаховій Олімпіяді

В той час як два найсильніші шахісти світу Каспаров і Карпов були зайняті двобоєм за шахову корону, третій ранґою шахіст у світі ґросмайстер Василь Іванчук зі Львова очолював репрезентацію СССР на шаховій Олімпіяді, що відбулася від 16-го листопада до 4-го грудня 1990 року в Новому Саді, Юґославія.

На третій шахівниці цієї ж репрезентації грав львівський ґросмайстер Олександер Білявський, що нині є десятим у світі.

Дружина СССР зайняла перше місце, здобувши 39 точок із 56 можливих. Друге місце з вислідом 35.5 здобула збірна ЗСА, випередивши англійську дружину тільки на другорядні точки. В одному з матчів кандидатів за мистецтво світу, що відбуваються тепер, Іванчук веде вислідом 4:0 проти ґросмайстра Леоніда Юдасина, що теж був членом Олімпійської збірної СССР. Виглядає, що Іванчук переступив ще один щабель по драбині до мистецтва світу.

Д-р Орест Попович

Турботи редактора спортового журналу „Старт" у Києві

В 10-му числі „Старту" 1990 року появилася колонка редактора Анатолія Чалого, в якій автор ділиться з читачами думками про труднощі, з якими зустрілася редакція цього спортового місячника. Нині журнал має тираж 115,700 примірників. Редактор Чалий пише: „Стоїмо на порозі ринкової економіки. Що воно насправді таке, мало хто з нас може собі уявити, зате кожний уже скуштував гірких плодів періоду непевності, нестабільності, суцільного дефіциту. Адміністративно-командна система тріщить, нарешті, по всіх швах, але уперто не здається. Не знаєш яких ще сюрпризів від неї чекати. Коли ми у восьмому номері „Старту" публікували нашу традиційну рекляму і гадки не мали, які випробування попереду в журналу і його шанувальників. Майже вдвічі дорожчає папір, значно зростає вартість транспортових перевезень, поліграфічних затрат. До чергового наступу на гласність вдалося міністерство зв'язку, висунувши монопольний ультиматум. Виглядає, всі свої фінансові дірки і наслідки безгосподарности воно прагне залатати на рахунок передплатника. І сьогодні, коли пишуться ці рядки, ми ще до пуття не знаємо, коли почнеться передплата, хто її здійснюватиме, а коли вийде журнал у світ, може виявитись, що й агітувати уже пізно. Цілком ясно поки що лише одне: ціна на журнал зросте".

Далі Чалий пише: „І все ж ми не впадаємо у відчай. Суверенітет України, який утверджує наш народ, стане надійним ґарантом економічної стабільности і духовного відродження. Сподіваємось, що інтереси молоді, її соціяльну захищеність належним чином відстоюватимуть створений Верховною Радою України на принципово нових засадах Комітет у справах молоді та фізичної культури, як і наша професійна асоціяція молодіжних видань.

З свого боку редакція твердо продовжуватиме вести вироблену разом з читачами лінію на створення справді вільного, справді незалежного українського спортивного журналу, розширюватиме і збагачуватиме його тематику та зміст, зміцнюватиме престиж видання на міжнародній арені. Цьому, безумовно, значною мірою сприятиме введений 1-го серпня у дію Закон про пресу, яким відмінено цензуру, а ще більше надії покладаємо на аналогічний закон про засоби масової інформації, який, сподіваємось, прийме парлямент України."

Чи здійсняться надії редактора Чалого, покаже недалеке майбутнє. Тоді, коли писав свої рядки автор, в Україні ще не було насланих банд чорноберетників, які нині загніздилися особливо поблизу тих міст України, де при владі демократична більшість. На помах пальця Ґорбачова ці „чорні круки" кожної хвилини готові розправитися із законною владою та взяти під контролю усе, в тому числі цю українську пресу, що почала сприяти духовному відродженню народу. В такому випадку можуть розвіятися надії головного редактора „Старту" та редакторів багатьох інших газет і журналів в Україні.

Українські футболісти в дружинах Ізраїля

Нині в ізраїльських футбольних дружинах виступають: Віктор Чанов (воротар), Володимир Безсонов і Андрій Баль.

Чанов, як відомо, грає в київському „Динамо". Він дістав дозвіл ФІФА грати далі в „Динамо" і клюбі „Маккабі" в Гайфі, з яким підписав трирічний контракт. (Футбольний сезон в Ізраїлі проходить в часі зимових місяців).

В цій же дружині виступатиме Володимир Безсонов, але нині він лікує в гарячих джерелах Ізраїля важку контузію. Безсонов теж протягом довгих років виступав у складі київського „Динамо".

Андрій Баль, колишній чоловий футболіст львівських „Карпат", пізніше київського „Динамо", підписав контракт з клюбом „Маккабі" в Тель Авіві. Як виглядає з рецензій про виступи згаданих клюбів, названі українські футболісти користуються великою популярністю. Симпатики і тренери захоплені їхньою грою. Наприклад, в грудні Віктор Чанов був визнаний найкращим воротарем в ізраїльській вищій лізі. В тому ж часі Андрій Баль удостоївся відзначення, як найкращий футболіст.

(от)

✝ ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

СТЕЛЛА Б. ВІЛЛІЯМС член УНС Відд. 221-го ім. св. Стефана в Чикаґо, Ілл. померла 17-го серпня 1990 року на 77-му році життя. Нар. 25-го жовтня 1913 року в Чикаґо, Ілл. Членом УНС стала 1934 року. Залишила у смутку дочок — Барбару Вілліямс і Лінду Гаррінґтон (Ктеіґ); сестри Анну Бурдаш і Мері Шпікула; племінників і племінниць. Похорон відбувся 21-го серпня 1990 р. на цвинтарі Роз Гиллс Меморіял Парк у Віттер, Каліф.

Вічна Їй Пам'ять!

М. Карачевський, секр.

ВАСИЛЬ КОВАЛЬ, член УНС Відд. 455-го в Ню Йорку, Н.Й. помер 29-го вересня 1990 року на 76-му році життя. Нар. 1914 року в Клосові, Зах. Україна. Залишив у смутку дружину Анну Коваль, сина Богдана і дочку Стефанію Чубак. Похорон відбувся 2-го жовтня 1990 року на цвинтарі св. Духа в Гемптонбурґу, Н.Й.

Вічна Йому Пам'ять!

Секретар

ІВАН КОЛІН, член УНС Відд. 127-го ім. св. Миколая в Баффало, Н.Й. помер 3-го січня 1991 року на 92-му році життя. Нар. 29-го квітня 1899 року у Рівному. Членом УНС став 1951 року. Залишив у смутку сестру Марію Матух, племінників Галю Пришляк з ріднею і Ігора Матух з ріднею і родину на Україні. Похорон відбувся на цвинтарі св. Матвія у Вест Сенека, Н.Й.

Вічна Йому Пам'ять!

Петро Гаравус, секр.

ЕВДОКІЯ ДОЛІШНА член УНС Відд. 427-го ім. Івана Франка в Ст. Катеринс, Онт. померла 12-го січня 1991 року на 88-му році життя. Нар. 1903 року в Яблонові, Чортків, Україна. Залишила у смутку сина Богдана з родиною, дочку Петрусю з родиною, 6 внуків, 10 правнуків, рідню в Україні, Канаді й Америці. Похорон відбувся 15-го січня 1991 року на цвинтарі Вікторія Ловн в Ст. Катеринс, Онт. Канада.

Вічна Їй Пам'ять!

П. Дяків, секр.

МАРІЯ ДИНКА, член УНС Відд. 184-го Т-ва „Верховинці" в Ню Йорку, Н.Й. померла 4-го лютого, 1991 року на 96-му році життя. Нар. 1895 року в Котузові, Підгайці, Україна. Членом УНС стала 1952 року. Залишила у смутку сина Василя з дружиною та дітьми, сина Миколу, сина Богдана з дружиною та дітьми. Похорон відбувся 9-го лютого 1991 року на цвинтарі „Воскресіння" в Статен Айленд, Ню Йорк.

Вічна Їй Пам'ять!

Варка Бачинська, секр.

АНТІН РУДАВСЬКИЙ, член УНС Відд. 395-го в Палатайн, Ілл. помер 4-го травня 1990 року на 74-му році життя. Нар. 7-го січня 1916 року в селі Мощеніца, Польща. Членом УНС став 1964 року. Залишив у смутку дружину Тетяну, дочку Софію і синів: Стефана і Богдана. Похорон відбувся 7-го травня 1990 року на цвинтарі св. Миколая в Чикаґо, Ілл.

Вічна Йому Пам'ять!

Рута М. Яворська, секр.

АННА КІНЯК, член УНС Відд. 221-го ім. св. Стефана в Чикаґо, Ілл., померла 21-го грудня 1990 року на 82-му році життя. Нар. 1908 року у Веллі Рівер, Манітоба, Канада. Членом УНС стала 1944 року. Залишила у смутку дочку Стефанію Воробець, внуків: Стефана Воробець з дружиною Францолене, Енні Джін Абботе з мужем і Діяну Воробець, брата Волтера Ясенюка, сестру Ольгу Вальдо, племінників і племінниць. Похорон відбувся 24-го грудня 1990 року на цвинтарі св. Миколая в Чикаґо, Ілл.

Вічна Їй Пам'ять!

М. Карачевський, секр.

ДМИТРО І. ЗАЗВОРСЬКИЙ, член УНС Відд. 342-го в Картерет, Н.Дж. помер 17-го грудня 1990 року на 80-му році життя. Нар. 18-го січня 1910 року. Членом УНС став 1935 року. Залишив у смутку дружину Роз. Похорон відбувся 19-го грудня 1990 року на цвинтарі св. Володимира в Ремзі, Па.

Вічна Йому Пам'ять!

Секретар

МИКОЛА ЯЩУК, член УНС Відділу 32-го ім. Олега Ольжича у Філядельфії, Па. помер 17-го грудня 1990 року на 67-му році життя. Нар. 1924 року в селі Сапанівка в Україні. Членом УНС став 1972 року. Залишив у смутку дружину Соню, внучки Наталку і Соню і сестру в Україні. Похорон відбувся 28-го грудня 1990 року на цвинтарі Белл В'ю, Факс Чейс, Філядельфія, Па.

Вічна Йому Пам'ять!

Володимир Яців, секр.

ІВАН МАРЕЧКО, член УНС Відділу 240-го ім. полк. Е. Коновальця в Клівленді, Огайо, помер 14-го січня 1991 року на 67-му році життя. Народжений в Галичині. Членом УНС став 1952 року. Залишив у смутку дружину Лілю, дочку Ніну і пасербів Лярису і Константина та три внучки. Похорон відбувся 17-го січня 1991 року на цвинтарі свв. Петра і Павла в Пармі, Огайо.

Вічна Йому пам'ять!

Управа